

Naturbegraafplaats Mepperdennen

Ontwerp- en beheerplan naturbegraafplaats te Meppen

Naturbegraafplaats Mepperdennen

Ontwerp- en beheerplan naturbegraafplaats te Meppen

Opdrachtgever:

Landgoed Heidehof
t.a.v. B. Speulman
Provincialeweg 2
9463 TK Eext

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
Postbus 53
7470 AB Goor
Tel.: 0547 26 35 15
Fax: 0547 26 33 15
e-mail: info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 6816.15
Datum: 26 februari 2019
Projectleider: M.Elshof
Opgesteld: J.Schinkelshoek
D. Luijendijk

INHOUD

1 INLEIDING	7
1.1 Samenwerken voor natuurbegraven	7
1.2 Ontwerpen voor natuurbegraven	7
1.3 Leeswijzer	7
2 LANDSCHAPSANALYSE	9
2.1 Omgeving	9
2.2 Historische analyse	9
2.3 Huidig landschap	11
2.4 Hoogtekaart	11
2.5 Bodemkaart	13
2.6 Potentiële natuurlijke vegetatie	13
3 ONTWERP	15
3.1 Plangebied	15
3.2 Entreezone	15
3.3 Open plekken in jonge bos	15
3.4 Wandelpaden	15
3.5 Bijzondere bomen	17
3.6 Nestkasten	17
4 BEPLANTINGSPLAN	19
5 BEHEERMAATREGELEN	21
5.1 Eikenlaan	21
5.2 Mantelzoomvegetatie	21
5.3 Bos	21
5.4 Wandelpaden	21
5.5 Bloemrijke grasland	23
BIJLAGEN	25
I Impressie tijdelijk gebouw	

Afbeelding 3. Topografische kaart regio

Afbeelding 4. Luchtfoto

1

INLEIDING

1.1 Samenwerken voor natuurbegraven

Landgoed Heidehof bezit sinds 2012 een natuurbegraafplaats in Eext (Hillig Meer BV). Heidehof ontwikkelt in samenwerking met familie Nijhoving een natuurbegraafplaats ten noordwesten van Meppen. Familie Nijhoving heeft een agrarisch bedrijf en beheert tevens 22,705 ha natuurgrond, die zij in eigendom hebben en ingezet wordt voor natuurbegraven.

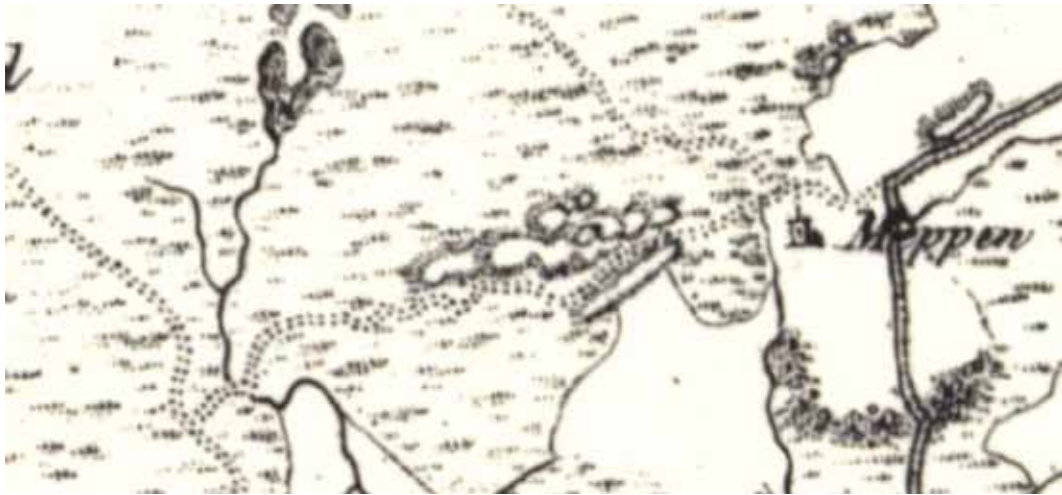
De natuurbegraafplaats biedt ruimte voor 400 graven per hectare. Dat betekent dat voor een graf minimaal 25 vierkante meter ruimte ter beschikking staat. Afhankelijk van de verkoop en vraag, zullen deze graven geleidelijk gevuld worden. De graven worden niet gemarkeerd, waardoor alleen graafwerkzaamheden na de grafdelving wijzen op de functie van natuurbegraven.

1.2 Ontwerpen voor natuurbegraven

Op een natuurbegraafplaats worden mensen begraven in volle harmonie met de natuur. Dat betekent dat de begraafplaats het milieu zo min mogelijk belast en past binnen het bestaande bosbeheer. In het ontwerp worden natuurwaarden verhoogd, maar ook staat beleving centraal.

1.3 Leeswijzer

Het onderhavige rapport verduidelijkt hoe deze 4 uitgangspunten handen en voeten krijgen in het veld. Hiervoor is eerst gekeken naar de opbouw van het landschap (hoofdstuk 2). De karakteristieken zijn aanleidingen om het programma van een natuurbegraven een plek te geven. Dit wordt uitgewerkt in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt het beplantingsplan toegelicht. Hoofdstuk 5 geeft weer hoe de natuurbegraafplaats zijn gewenste eindbeeld behoudt door het juiste beheer.

Afbeelding 5. Historische kaart 1830

Afbeelding 6. Historische kaart 1950

Afbeelding 7. Historische kaart 1960

2

LANDSCHAPSANALYSE

2.1 Omgeving

De planlocatie ligt aan de rand van bosgebied de Mepperdennen. Ten westen van de locatie ligt het uitgestrekte Mepperveld, wat gebruikt wordt voor de akkerbouw. De locatie bestaat uit jong bos.

2.2 Historische analyse

Middels het analyseren van kaartmateriaal van de afgelopen 200 jaar kan een goede indruk worden verkregen van de ontstaansgeschiedenis van de planlocatie en diens omgeving. Een reeks van kaarten wordt in een 'strip' vertoond waardoor de evolutie van het landschap inzichtelijk wordt. Historische karakteristieken kunnen een aanleiding vormen voor het ontwerp.

Historische kaart 1830

De eerste kaart is van rond 1830. De locatie van het projectgebied bestaat uit woeste gronden. Dit reliëf in het gebied wordt gevormd door stuifduinen. Deze zijn in het kale landschap door de wind opgeworpen.

Historische kaart 1950

In 1950 is een breed netwerk van paden vanuit Meppen te zien die zich in noordwestelijke richting verspreiden. Ook is te zien dat het veengebied ten westen van het plangebied heel planmatig in ontginning wordt gebracht. Het plangebied zelf is nog onontgonnen op enkele kleine graslandjes en akkers na.

Historische kaart 1960

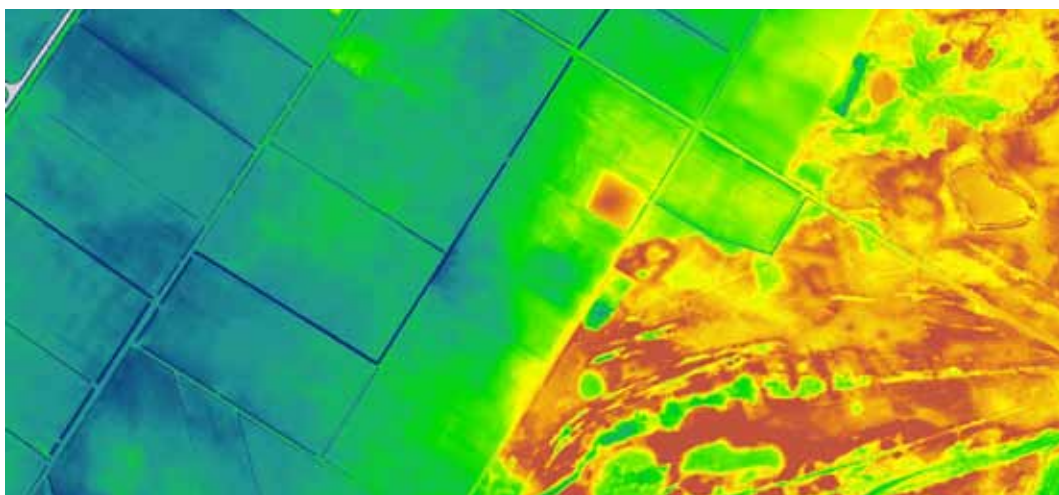
In 1960 krijgen de bossen rond Meppen steeds meer vorm. Het plangebied is inmiddels meegenomen in de ontginning en is praktisch verkaveld. Landbouw kan de gronden goed inzetten voor de productie. Boomlanen versterken het orthogonale karakter.

Uitgangspunten

- Het plangebied ligt aan de rand van een grootschalig veenontginningsgebied met een open karakter.
- Het bos heeft een praktische, grootschalige agrarische verkaveling.

Afbeelding 8. Bestaande situatie

Afbeelding 9. , Hoogtekaart (laagste delen projectgebied zijn 17,5 +NAP. De hoogste delen 19,50 +NAP).

2.3 Huidig landschap

Het projectgebied is een praktisch verkaveld, een voormalig landbouw gebied. Vanuit het jonge bos is er nauwelijks relatie met het open agrarische landschap.

Enkele kleine open plekken (spontaan ontstaan door het slecht opkomen van geplant bos) bieden structuurvariatie in dit jonge bos. Een halve cirkel van kastanjes rondom een zitbank, enkele beuken in het centrum van het gebied en een picknickbank aan de noordkant zijn de enige landmarks, waardoor een bezoeker de plek herkent, zich kan oriënteren en herinnert. De Zwarte Hurenweg heeft een kleine knik, waardoor lange zichtlijnen dwars door het gebied (van noord- naar zuid) minimaal is.

De eikenlaan aan de Mepperdennenweg wordt weggedrukt door het jonge, groeiachtige bos.

Enkel aan de randen van het jonge bos, is een ontwikkelde zoombeplanting, die veel flora en fauna aan zich bindt.

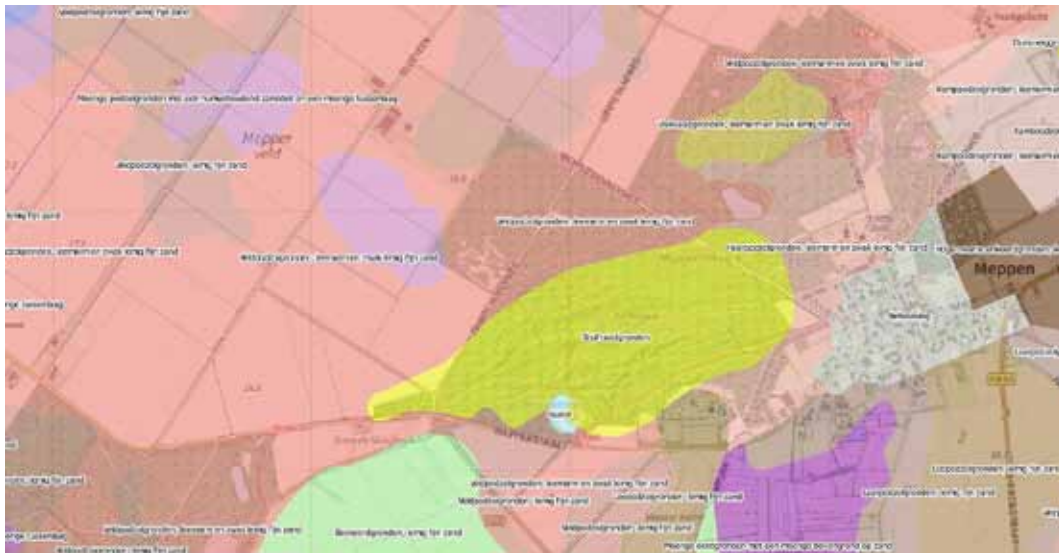
Het bos bestaat uit aangeplant bos uit begin deze eeuw. Hierin staat inheems plantmateriaal, zoals grove den, eik, berk, spar, met ondergroei van hazelaar, sneeuwbal, krentenboompje, meidoorn en wilg. Zonder ingrijpen zullen eiken uiteindelijk de boventoon voeren.

Uitgangspunten

- Geef ruimte aan eikenlaan aan de Mepperdennenweg;
- Meer structuurvariatie in het jonge bos teneinde oriëntatie te verbeteren en ecologische waarden te verhogen.

2.4 Hoogtekaart

De hoogteverschillen zijn karakteristiek voor het plangebied. De reliëfkaart toont met de warme kleuren de relatieve hoogten en met de koude kleuren de relatieve laagten. Enerzijds ligt het plangebied aan de rand van een reliëfrijk gebied. Dit reliëf maakt een beweging van west naar oost. Anderzijds is het gebied zelf vlakker en loopt af naar de westelijke hoek waar het het laagst is. De hoogteverschillen hebben invloed gehad op gebruik en voorkomen van het landschap.

Afbeelding 10. Bodemkaart: De zandgrond in het projectgebied bestaat uit stufzandgronden (droge, grove korrel, in geel aangegeven op de kaart) en veldpodzolgrond (fijnere zandkorrel, zwak lemig, in roze aangegeven op de kaart).

2.5 Bodemkaart

De bodemkaart laat de verschillende bodemtypes zien die zich in het holoceen hebben kunnen ontwikkelen in de bovenste meter onder het maaiveld. Binnen het plangebied zijn twee bodemtypen aanwezig.

- In de westelijke punt is dit een moerige podzolgrond. Dit duidt op veenrestanten die na ontginning van het gebied zijn achtergebleven.
- De overige gronden bestaan uit veldpodzolgronden. Deze heeft zich in de denkzandgrond door toedoen van water ontwikkeld en is evenals de andere genoemde gronden voedselarm.

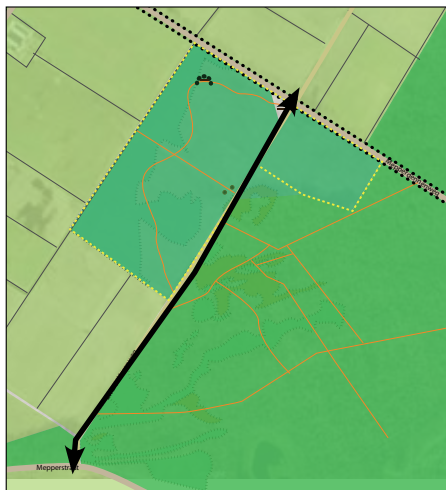
Het grondwater ligt vrij diep. Het plangebied kent de watertrappen VI en VII. Een flink contrast met de periode waarin veenvorming heeft plaatsgevonden. De huidige watertrappen zijn dan ook tot stand gekomen door de afwatering van het gebied middels sloten en gekanaliseerde beken.

2.6 Potentiële natuurlijke vegetatie

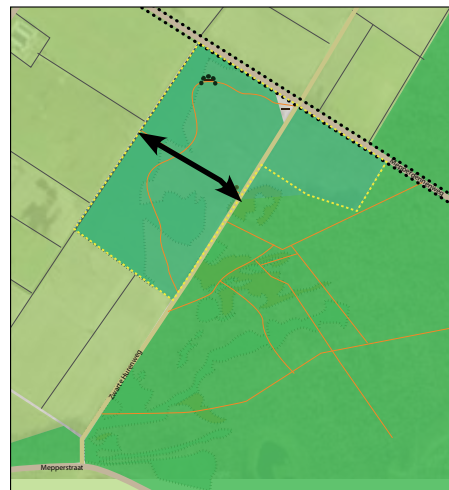
Per locatie in het projectgebied kan het bostype aan de hand van bodem en grondwaterniveau worden vast gesteld. Dit bostype noemen we de potentiële natuurlijke vegetatie (PNV). Op de bodem in het projectgebied zal een droog berken-zomereikenbos ontstaan. Hierin voeren zomereik en ruwe berk de boventoon. Verder komen er grove den, krent, kamperfoelie en jeneverbes voor en op vochtigere plaatsen ook zachte berk. In de huidige jonge beplanting zijn alle natuurlijke soorten al aangeplant. Het ontwerp en de specifieke beplanting die toegevoegd wordt, vormt een plus hier op.

Afbeelding 13. Zwarte Hurenweg (ontsluitingsweg natuurbegraafplaats) is asymmetrisch van opbouw, waardoor gebied niet ontworpen lijkt (doorsnede West-oost).

Afbeelding 11. Zichtlijnen met een kleine knikjes bepalen het informele karakter van de plek

Afbeelding 12. Zichtlijnen met een kleine knikjes bepalen het informele karakter van de plek

3

ONTWERP

3.1 Plangebied

De locatie heeft een praktische, grootschalige agrarische verkaveling. Het bos kent een besloten karakter. Het plangebied zal meer in relatie worden gebracht met het agrarisch gebied er om heen. Verschillende zichtlijnen het open land in, brengen een verrassing in de beleving van de besloten plek.

3.2 Entreezone

Vanuit Meppen is de natuurbegraafplaats bereikbaar uit het noorden. Via de Zwarte Hurenweg wordt de natuurbegraafplaats ontsloten. De entree van de natuurbegraafplaats is herkenbaar door een stuk gedund bos met een struweel op de achtergrond. In deze zone zijn twee beuken prominent aanwezig als 'poort' van het terrein. In het voorjaar zullen vele bolgewassen de entree sieren. Eenmaal het terrein betreden kan er langs de as van de toegangsweg worden geparkeerd. Het ontvangstgebouw van 150m² bevindt zich aan de noordzijde hiervan.

3.3 Open plekken in jonge bos

Open plekken vergroten de beleefwaarde van het bos en helpen de bezoeker zich te oriënteren. Daarom worden er een aantal van deze open plekken in het bos gecreëerd. Deze plekken lenen zich dan ook voor buitendiensten.

De open plekken zijn waardevol voor de biodiversiteit. Het creëren van randen biedt kansen voor mantel- en zoomvegetatie waarin vele soorten insecten, vogels en kleine zoogdieren kunnen nestelen, schuilen en foerageren. Verschraling van de open plekken verhoogt de biodiversiteit enkel meer.

3.4 Wandelpaden

Vanaf de parkeerplaatsen zijn langs een lange as gelegen die uitkomt in de centrale open plek. Vanuit deze as kunnen alle delen van het bos middels onverharde wandelpaden worden bereikt. De paden zijn met organische en asymmetrische lijnen vormgegeven om een informeel karakter te creëren. In het oude bos ligt een wandelpad op de perceelgrens. Dit helpt de bezoeker een ligplaats uit te kiezen binnen het plangebied.

Afbeelding 14. Inrichtingsplan

3.5 Bijzondere bomen

Op en langs de natuurbegraafplaats staan een aantal bomen die zich onderscheiden van de rest. Daarnaast worden er bomen aangeplant die in het bijzonder moeten gaan opvallen. De Mepperdennen kent een laanbeplanting van eiken. Nabij de kruising Mepperdennenweg – Zwarte Hurenweg staat een rode beuk, als landmark voor de bezoeker.

Aan weerszijde van de entree staat een beuk die wederom de bezoeker de juiste kant op begeleidt. Een bomengroep van beuk staat op de centrale open plek waarin de bezoeker vanuit een geborgen plek de omgeving kan overzien. In het noordelijk deel staat een halve cirkel met kastanjes.

3.6 Nestkasten

In het projectgebied worden bijenhôtels, vleermuiskasten en vogelkasten van houtbeton opgehangen.

Afbeelding 15. Beheermaatregelen op kaart

4

BEPLANTINGSPLAN

Bepanting Meppen	Werkzaamheden	Opp.	Eenheid	Eenheids-
1. Mantel-zoomvegetatie (550 m x 3m, 1 plant per 4 m2)				
	Kardinaalsmuts, Euyonymus 'Red Cascade' (maat 40-50) 20%	80	stuks	10,00
	Sneeuwbal, Viburnum opulus (maat 40-60) 20%	80	stuks	10,00
	Appelbes, Aronia melanocarpa (maat 40-60) 30%	120	stuks	8,00
	Jeneverbes, Juniperus communis (maat 50-60) 10%	40	stuks	20,00
	Hondsroos, Rosa canina (maat 40-60) 10%	40	stuks	8,00
	Kamperfoelie, Lonicera periclymenum/japonica 10%	40	stuks	8,00
2. Heesterrand Zwarte Hurenweg aanvullen (250 m2)				
	Crataegus monogyna	40	stuks	8,00
	Viburnum opulus	30	stuks	8,00
	Prunus spinosa	20	stuks	8,00
	Frangula alnus	30	stuks	8,00
	Rosa canina	20	stuks	8,00
3. Boomgroep open plek				
	Jeneverbes, Juniperus communis (maat 50-60)	7	stuks	20,00
4. Bruine beuk				
	Fagus sylvatica 'Atropunicea' (maat 18/20 cm)	1	stuks	600,00
5. Bolgewassen entree				
	Galanthus elwesii	450	stuks	4,50
	Allium ursinum	300	stuks	0,40
6. Grasmengsel (met timothee, rode klaver, luzerne, veldbeemd, witte klaver en rietzwenkgras)				
	60 kg per hectare (totale oppervlakte 1 hectare)	1	zak	125,00

Afbeelding 16. Beheermaatregelen op kaart

5

BEHEERMAATREGELEN

5.1 Eikenlaan - vrijstellen

De natuurbegraafplaats is langs de noordkant begrensd door de Mepperdennenweg. Deze weg kent laanbeplanting van eiken. De zuidelijke kant van de laan staat in het bosperceel van de natuurbegraafplaats. Hier zal de laan worden vrijgesteld van concurrentievormende houtopstanden. Dit gebeurt door het op kniehoogte afzetten van de houtopstanden. Deze kunnen dan weer uitlopen en zullen geen bedreiging meer vormen voor de laan. Het zal uitgroeien tot een dichte struweel.

5.2 Mantel-zoomvegetatie - periodiek beheren

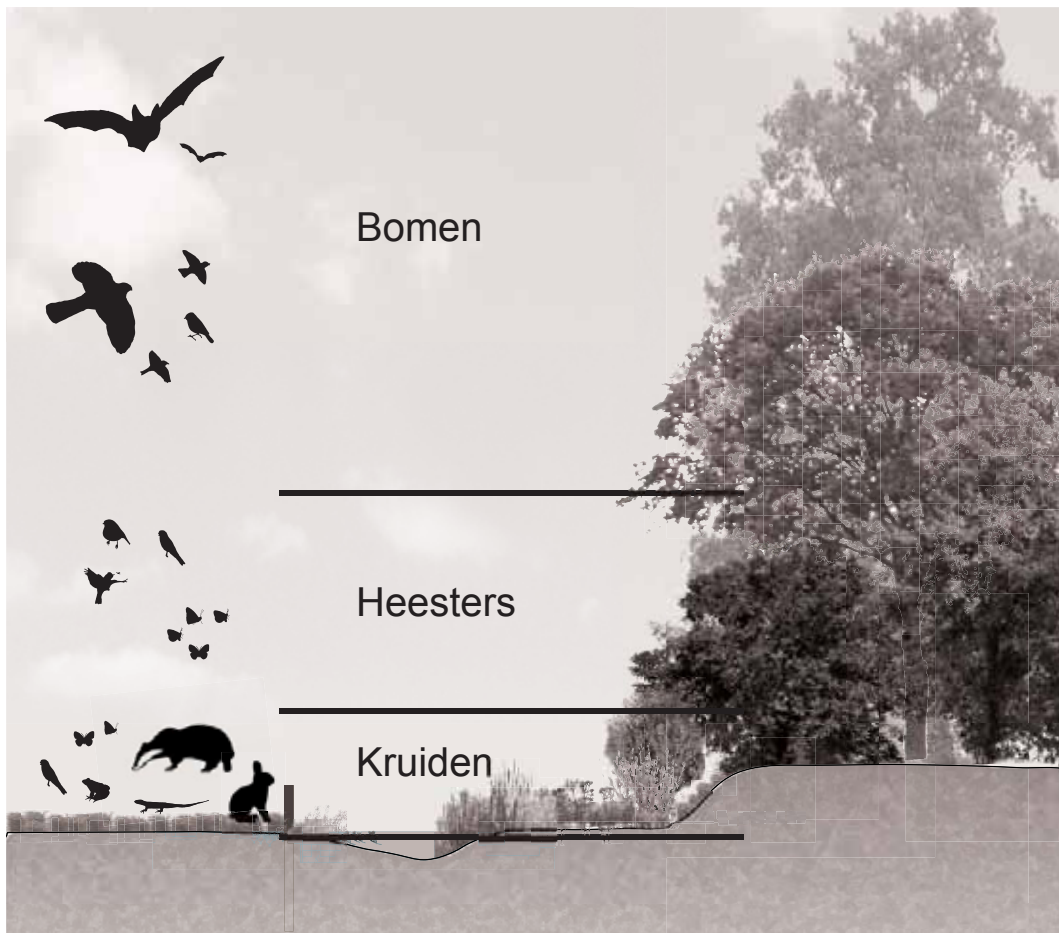
Rond de open plekken komt een mantel-zoomvegetatie. Het kan hier spontaan opkomen. Om dit proces te versnellen wordt er struweel aangeplant volgens de PNV. Het wordt beheerd door periodiek om de 15 jaar pleksgewijs het struweel af te zetten.

5.3 Bos - dunnen

Het bos is rond de millenniumwisseling aangeplant en dus nog vol in ontwikkeling. Onderlinge concurrentie zorgt er voor dat een aantal van de bomen achter blijft in de ontwikkeling en uiteindelijk sterft. Door tijdig beheer kunnen deze bomen eerder uit de concurrentie worden gehaald waardoor resterende bomen zich sneller kunnen ontwikkelen. Enkele open plekken zullen in het bos worden gevormd als oriëntatiepunt en afwisseling in beleving voor de bezoeker. De plekken zijn globaal aangewezen in het inrichtingsplan. De deskundige in het veld zal deze open plekken creëren met waar mogelijk behoud van gezonde exemplaren.

5.4 Wandelpaden – Noodzakelijk beheren

De wandelpaden op de natuurbegraafplaats zijn vrijwel overal onverhard. Alleen de entreezone en de parkeerplaatsen bij het ontvangstgebouw zullen worden uitgevoerd met een half verharding van bijvoorbeeld een leemgranulaat. De paden zullen jaarlijks worden geïnspecteerd waarop beheer wordt uitgevoerd. Dit beheer kan onder andere bestaan uit het dichten van gaten in het pad, verwijderen van blad en het opsnoeien van overhangende takken.

Afbeelding 18. Mantel-zoomvegetatie verhoogt het leefgebied van veel planten en dieren

Afbeelding 17. Aanwezige tamme kastanjes

5.5 Bloemrijk grasland

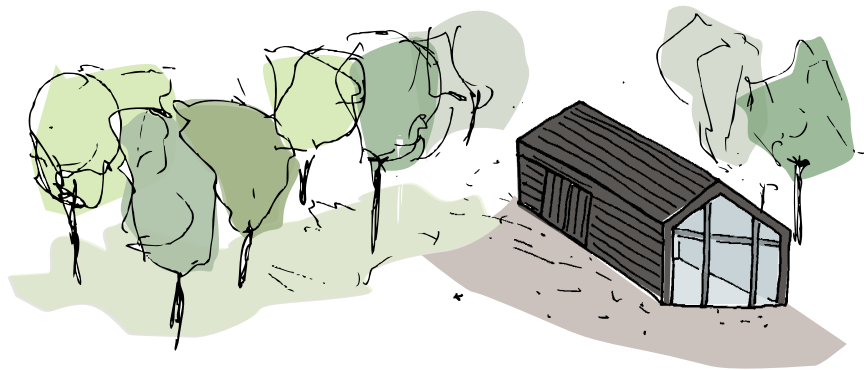
Voor het behoud van bloemrijke kruidige vegetatie wordt er gemaaid en afgevoerd. In het begin zal dit waarschijnlijk 2-3 keer per jaar zijn. Als het terrein schraler wordt, volstaat 1-2 keer maaien en afvoeren per jaar. Verruiging van de kruidige vegetatie in de open ruimte en de bosrand wordt voorkomen.

Afbeelding 19. Voorbeelden van bes- en bloesemdragende heesters

Afbeelding 20. Bes- en bloesemdragende roos zorgt ook voor structuur waar vogels en insecten zich kunnen schuilhouden

Afbeelding 21. Referentiebeeld (Beelden opgesteld door MD landschapsarchitecten)

Ontwerp - algemeen

MDL

Afbeelding 22. Indeling informatiegebouw (Beelden opgesteld door MD landschapsarchitecten)

BIJLAGE I:

IMPRESSIES INFORMATIEGEBOUW